

Sosiaalisen luototuksen käyttöönotto ja soveltamisohjeet 1.8.2023 alkaen

KPHVAHAL 22.05.2023 § 134
1965/00.02.01/2023

Valmistelija Aikuisten sosiaalipalveluiden palvelualuejohtaja Marja Paananen,
sosiaalijohtaja Tarja Oikarinen-Nybacka, talousjohtaja Helinä
Saarela

Lakia sosiaalisesta luototuksesta (1133/2002) on muutettu 25.11.2022 eduskunnan päätöksen mukaisesti siten, että aikaisemmin kuntien vapaaehtoisesti järjestämä sosiaalinen luototus on säädetty hyvinvointialueita velvoittavaksi (956/2022). Lakimuutos edellyttää kaikkia hyvinvointialueita käynnistämään sosiaalisen luototuksen palvelun viimeistään 1.8.2023 alkaen. Sosiaalinen luototus ei ole ollut käytössä Keski-Pohjanmaan kunnissa muutoksen voimaan tullessa.

Sosiaalinen luotto on sosiaalihuollon palvelu. Hyvinvointialue voi itsenäisesti päättää sosiaalisen luototuksen järjestämisen laajuudesta, luottopääoman määrästä ja luottojen suuruudesta paikallisten tarpeiden mukaan. Sosiaalisen luoton järjestämistä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella on valmisteltu yhdessä Aikuisten sosiaalipalveluiden palvelualueen, taluspalvelujen ja lakipalvelujen sekä sovellustuen kanssa.

Sosiaalinen luototus on tarkoitettu pienituloisille ja vähävaraisille, joilla ei ole mahdollisuutta saada muuta luottoa kohtuullisilla ehdoilla esimerkiksi vakuuksien puuttumisen tai luottohäiriömerkinnän vuoksi. Sosiaalisella luotolla pyritään ehkäisemään taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistämään itsenäistä taloudellista suoriutumista. Se ei vaikuta mahdollisuuteen saada toimeentulotukea. Luoton saamiseksi tulee olla laskennallista maksukykyä, eli mahdollisuuksia maksaa luotto takaisin tulevaisuudessa.

Keski-Pohjamaan hyvinvointialue määrittelee Sosiaalisen luoton vähimmäismääräksi 500 euroa ja enimmäismääräksi 7 000 euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriön sosiaalisen luototuksen soveltamisoppaan mukaan perusteltuja syitä luoton myöntämiseen voivat olla esimerkiksi:

- Talouden hallintaan saattaminen
- Velkakierteen katkaiseminen
- Kodin hankinnat
- Työllisyyden ja kuntoutumisen edistäminen
- Asumisen turvaaminen
- Sosiaalisen kriisin ylittäminen
- Tai muu hakijan itsenäiseen selviytymiseen vaikuttava asia

Lainan takaisinmaksuaika on enintään viisi vuotta. Lainan takaisinmaksun aikaa voidaan hakemuksesta poikkeustilanteissa pidentää hakijan takaisinmaksukyvyyn oleellisesti heikentyessä. Sosiaalisen luoton toimeenpanosta vastaa aikuissosiaalityö yhteistyössä talouspalvelujen kanssa. Sosiaalisen luoton valmistelutyöhön on palkattu sosiaalityöntekijä hankerahoituksella. Palvelun toimeenpanoa varten tarvitaan sosiaalityön työpanosta aikuissosiaalityöstä ja tähän tullaan hakemaan sosiaalihuollon resurssia myöhemmin tämän vuoden aikana. Lainojen takaisinmaksun laskutuksen ja perinnän hoitamisen osalta osallistutaan Monetra Oy:n järjestämään kilpailutukseen.

Hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki voivat hakea valtionavustusta sosiaalisen luoton järjestämiseksi tarvittavaan luottopääomaan. Valtionavustusta oli haettavissa yhteensä 9,5 miljoonaa euroa. Rahoituksen avulla on tarkoitus turvata sosiaalisen luoton käynnistyminen lain edellyttämällä tavalla kaikilla hyvinvointialueilla. Tarvittavaa rahoitusta arvioidaan kunkin alueen asukasmäärän mukaan. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue haki valtionavustusta lainapääomaan yhteensä 130 000€. Lainanpääoman myöntämisestä ei ole vielä tullut päätöstä. Koska Keski-Pohjanmaalla ei ole aiemmin ollut sosiaalisen luoton palvelua käytössä, oletetaan että alueella on jonkin verran kasautunutta palvelutarvetta, joka huomioitiin valtionavustusta haettaessa.

Luotonhakijalle ja luotonsaajalle tulee tarvittaessa järjestää taloudellista neuvontaa ja ohjausta sosiaalisen luoton myöntämisen yhteydessä ja takaisinmaksuajan kuluessa. Lisäksi luotonhakijalle ja luotonsaajalle tulee järjestää ilman aiheutonta viivytystä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti sosiaalisen luoton myöntäjää edustavan viranhaltijan kanssa, jos luotonhakija tai luotonsaaja on tätä pyytänyt hyvinvointialueelta. Luotonsaajalle on järjestettävä neuvontaa ja ohjausta erityisesti sosiaalisen luoton lain 7 a, 7 b ja 8 § tarkoitetuissa tilanteissa eli hakijan hakiessa vapaakuukautta/kuukausia tai maksuvapautusta tai jos laina joudutaan eräännyttämään.

Kun hyvinvointialue käsittelee sosiaalista luototusta koskevaa asiaa, sen tulee tiedottaa sosiaalisen luoton hakijalle oikeudesta henkilökohtaiseen keskusteluun ja tarvittaessa neuvoa luotonhakijaa tämän oikeuden käyttämisessä.

Oheismateriaalina ovat Sosiaalisen luoton soveltamisohjeet, valtionavustushakemus ja hankesuunnitelma.

Päätösesitys

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että se

1. hyväksyy sosiaalisen luoton käyttöönoton, soveltamisohjeet ja myöntämisperusteet liitteen mukaisesti sovellettavaksi hyvinvointialueella 1.8.2023 alkaen ja
2. valtuuttaa aluehallituksen tekemään tarvittaessa muutoksia soveltamisohjeisiin ja myöntämisperusteisiin.

Päätös

Aluehallitus päätti esittää aluevaltuustolle, että se

1. hyväksyy sosiaalisen luototuksen käyttöönoton, soveltamisohjeet ja myöntämisperusteet liitteen mukaisesti sovellettavaksi hyvinvointialueella 1.8.2023 alkaen ja
2. valtuuttaa aluehallituksen tekemään tarvittaessa muutoksia soveltamisohjeisiin ja myöntämisperusteisiin.

Merk. tied. sosiaalijohtaja Tarja Oikarinen-Nybacka esitteli asian kokouksessa.